

NORGES HØYESTERETT

Den 8. mars 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Høgetveit Berg og Stenvik i

HR-2024-497-U, (sak nr. 24-024550SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

I.

Advokat Brynjulf Risnes

II.

Advokat Olle Nohlin

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens salærnedsettelse i sak om inndragning.
- (2) Statsadvokatene i Økokrim utstedte 17. mars 2022 inndragningsforelegg mot A. Forelegget gjaldt inndragning av over 72 millioner kroner, noe av det i utenlandsk valuta.
- (3) Forelegget ble ikke vedtatt, og saken ble bragt inn for tingretten. Vestfold tingrett avsa 3. januar 2023 dom på inndragning som i forelegget. Advokat Brynjulf Risnes var oppnevnt som forsvarer for A.
- (4) Både A og B anket dommen. B, som er russisk statsborger bosatt i Russland, var eier av pengene og er As svoger.
- (5) Anken ble fremmet til behandling, men forkastet i dom fra Agder lagmannsrett 18. januar 2024. Det ble oppnevnt to forsvarere for lagmannsretten, advokat Risnes og advokat Sven Olle Nohlin, som begge representerte de to siktede etter deres ønske.
- (6) Advokat Nohlin sendte inn salæroppgave for til sammen 193 timer arbeid utenfor rettsmøte, hvorav 162 timer gjaldt perioden frem til ankeforhandlingens oppstart, og advokat Risnes krevde salær for 179 timer utenfor rettsmøte.
- (7) Agder lagmannsrett varslet 11. januar 2024 om mulig salærnedsettelse til advokat Risnes. Det ble vist til at antallet timer til saksforberedelse fremsto som mer enn rimelig og nødvendig tidsbruk, samt at det var krevd godtgjøring for hotellovernatting i forbindelse med rettsmøter i

Tønsberg når advokatene hadde kontor i Oslo. Advokat Risnes sendte 13. januar 2024 kommentarer til varselet om nedsettelse.

- (8) Agder lagmannsrett varslet 15. januar 2024 advokat Nohlin om at lagmannsretten vurderte å sette ned salæret. Antall timer til saksforberedelse fremsto som mer enn rimelig og nødvendig tidsbruk, og det ble vist til at bostedsforbeholdet bare var delvis opphevet. Advokat Nohlin besvarte varselet 15. januar 2024.
- (9) Agder lagmannsrett besluttet 18. januar 2024 at salæret skulle settes ned for begge forsvarerne. For Risnes ble nødvendig saksforberedelse satt til 90 timer, og det ble gitt godtgjørelse for totalt 4 timer reisetid hver av rettsdagene, men ikke for overnatting. For advokat Nohlin ble nødvendig arbeid til forberedelser satt til 120 timer, og reisegodtgjørelse tilsvarende som for Risnes.
- (10) *Advokat Brynjulf Risnes og advokat Sven Olle Nohlin* har begge anket salærfastsettelsen til Høyesterett. De viser blant annet til at saken er svært omfattende og at påtalemyndigheten har fremlagt en stor mengde dokumentbevis, og til at forsvarerne har gjort et omfattende arbeid med å innhente og fremlegge bevis for lagmannsretten som ikke har vært fremlagt tidligere. Lagmannsretten burde innhentet saksdokumentene for å kunne vurdere det ekstraordinære behovet for forberedelser i saken, og avgjørelsen må oppheves fordi det ikke er gjort. Behovet for forsvarerbistand skal vurderes ut fra hvordan det så ut da arbeidet ble utført.
- (11) Agder lagmannsrett besluttet 12. februar 2024 at salærfastsettelsen ikke omgjøres.
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at avgjørelser etter salærforskriften kan ankes etter reglene i retts hjelploven § 27, jf. straffeprosessloven § 78 annet ledd, jf. salærforskriften § 13. Reglene i tvisteloven kommer til anvendelse, jf. retts hjelploven § 27 andre ledd. Etter tvisteloven kan beslutninger bare ankes på grunnlag av at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelse, eller på grunnlag av at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig, jf. tvisteloven § 29-3 tredje ledd.
- (13) Hjemmelen for nedsettelse er salærforskriften § 7, som gir retten en plikt til å sette salæret ned dersom «det er benyttet lengre tid enn hva som er rimelig og nødvendig». Hva dette innebærer oppsummeres i HR-2022-350-A:

«Ved vurderingen av hva som er rimelig og nødvendig tidsbruk, skal salærfastsettende myndighet vurdere sakens omfang og kompleksitet. Målestokken er hvor lang tid en alminnelig dyktig advokat på rettsområdet ville brukt på saken.»
- (14) Vurderingstemaet er om forsvarerarbeidet var nødvendig på det tidspunktet det ble utført, med henblikk på en forsvarlig ivaretagelse av klientens interesser, jf. Rt-1991-1245. Etter salærforskriften § 7 første ledd siste punktum kan retten i straffesaker «om det finnes nødvendig, innhente sakens dokumenter for vurdering av saksforberedelsens omfang».
- (15) Etter salærforskriften § 7 annet ledd skal det gis en «kort begrunnelse» dersom salæret settes ned. Kravene til begrunnelse må tilpasses forholdene i den enkelte sak, men det må fremgå at avgjørelsen er basert på riktig lovtolkning. Videre må det normalt fremgå *hvorfor* retten har ansett advokatens arbeid som unødvendig omfattende, og ikke bare *at* retten har vurdert det slik.

- (16) I denne saken har forsvarerne ansett det som nødvendig å gjennomgå sakens omfattende bevismateriale og foreta egne undersøkelser med sikte på å innhente supplerende bevis. Ut fra sakens kompleksitet og inndragningskravets størrelse, fremstår et slikt arbeid i utgangspunktet som nødvendig for å ivareta klientenes interesser. Lagmannsretten har også uttrykt forståelse for at forsvarerne har sett det som nødvendig å foreta undersøkelser i Russland med sikte på å fremskaffe eventuelle relevante bevis. Hvorvidt disse undersøkelsene har frembrakt bevis av betydning for saken, er i seg selv uten betydning. Det avgjørende er om arbeidet fremsto som nødvendig da det ble utført.
- (17) Ved vurderingen av om lagmannsrettens beslutning er åpenbart uforsvarlig eller urimelig, må omfanget av det arbeidet som ikke er godkjent som nødvendig, ses i sammenheng med den begrunnelsen som er gitt for nedsettelsen. I dette tilfellet var nedsettelsen betydelig, 89 timer for advokat Risnes og 42 timer for advokat Nohlin. Dette tilsvarer henholdsvis omtrent 50 og 25 prosent av det forberedende arbeidet de har utført. Lagmannsretten har ikke gitt noen annen begrunnelse for nedsettelsen enn at arbeidet er for omfattende ut fra sakens art og forholdene for øvrig. Som begrunnelse for at nedsettelsen for advokat Risnes er omtrent dobbelt så stor som for advokat Nohlin, har lagmannsretten vist til at førstnevnte hadde forkunnskaper om saken fra sitt arbeid i tingretten.
- (18) Ankeutvalget bemerker at omfanget av det forberedende arbeidet som ble utført, ikke fremstår som påfallende i lys av sakens kompleksitet og inndragningskravets størrelse. Lagmannsrettens begrunnelse gir ingen forklaring på hvorfor arbeidet likevel må anses som unødvendig for å ivareta klientenes interesser. Sett i sammenheng med den betydelige forskjellen mellom de to forsvarerne, som vanskelig kan forklares alene med at advokat Nohlin var ny forsvarer for lagmannsretten, fremstår nedsettelsene som vilkårlige.
- (19) Ankeutvalget er etter dette kommet til at lagmannsrettens ~~beslutning~~ *beslutninger må oppheves.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens ~~beslutning~~ *beslutninger oppheves.

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)

**Rettet 11. mars 2024 i medhold av tvisteloven § 19-8.*

Are Stenvik
(sign.)